СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 240. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 17-го жовтня 1941. | No. 240. Jersey City, N. J., Friday, October 17, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ВІЙНУ З ЯПОНІЄЮ

ВАШИНГТОН. — Американський уряд пильно слідкує за політичними подіями в Японії та приготовляється до кризи на тому фронті. Всі відомости, що звідтам приходять, вказують, що Японія готується на якийсь рішучий крок, тісно звязаний з розвитком мілітарних операцій на московському фронті. Президент Рузвелт від кількох днів студіює японську ситуацію, яка загострюється в міру поступу німецьких армій в СССР. Уряд знає, що Німеччина робить сильний натиск на Японію та штовхає її до війни проти Советського Союзу. З самої Японії, як рівнож з Китаю, надходять алярмуючі вістки, що Японія не скриває того, що конфлікт між нею і Злученими Державами Америки недалекий. Очевидно, що японські чинники числяться з тим, що кожний їх рух, звернений в сторону Сибіру, викличе з боку Америки сильну реакцію.

ВАШИНГТОН ЗАДЕРЖУЄ ХОЛОДНУ КРОВ В ОБЛИЧЧІ ПОГАНИХ ВІСТОК З РОСІЇ.

ВАШИНГТОН. — Хоч з усіх сторін, а передівсім з Москви, надходять вістки, що не заповідають нічого доброго, урядові чинники стараються задержати холодну кров та спокій. Президент Рузвелт відбув довшу конференцію з амбасадором В. Филипсом, який на днях вернув з Італії. Амбасадор зложив голові держави докладний звіт про положення в Італії. Президент є рішений за всяку ціну допомагати большевикам та вдержати східний фронт, навіть як впаде столиця СССР, Москва. Уряд, будучи приготованним на найгірше, коли ходить про Росію, змагає до того, щоб дати як найбільшу поміч Британії, як також піддержати Туреччину, на яку Німеччина натискає щораз то більше.

ПРОЄКТ ЗМІНИ НЕВТРАЛЬНОСТИ ЗАКОНУ В ПАЛАТІ ПОСЛІВ.

ВАШИНГТОН. — Комісія заграничних справ палати послів, обговоривши проєкт узброєння торговельних кораблів, післала його під загальну дебату до нищої палати. Прихильники зміни того закону твердять, що останні „піратські напади" німецьких підводних лодок вистарчають, щоб переконати Конґрес про потребу такої зміни. Опозиція знову заповідає, що вона буде далі боротись всіми способами проти нового законопроєкту.

ПО РОЦІ ЗМІНИВ СВОЮ ДУМКУ.

НЮ ЙОРК. —Відомий про-комуністичний конґресмен Віто Маркантоніо, виступаючи на зібранні молоді в Мангетан Сентер, заявив, що прийшов час, коли Америка повинна вступити до війни. Якраз рік тому, коли ухвалювали закон про обовязкову військову службу, Маркантоніо виступав завзято проти того закону та називав Рузвелта „імперіялістом".

ПЕРУ ПРОТЕСТУЄ ПЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИМ УРЯДОМ.

ЛІМА (Перу). — Подають, що перуанський уряд запротестував перед Злученими Державами в справі літаків, які були призначені для Перу. Як відомо, ці військові матеріяли, що вже були наладовані на кораблях і мали йти до Ліми, забрав департамент війни та призначив їх для Советського Союзу.

МАРИНАРКА ГОТОВА УЗБРОЮВАТИ КОРАБЛІ — КАЖЕ НАКС.

ВАШИНГТОН. — Секретар маринарки, полк. Накс, заявив на пресовій конференції, що департамент маринарки поробив вже всі приготування для узброєння торговельних кораблів і жде лише на відповідне уповаження Конгресу. Користи з узброєння торговельних кораблів будуть очевидні, говорив Накс, бо німецькі субмарини не будуть мати відваги випливати на поверхню та спокійно затоплювати американські кораблі, як це було недавно.

КОНФЕДЕРАТИ ПІДДЕРЖУЮТЬ ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ РУЗВЕЛТА.

АТЛЯНТА (Джорджія). — Вісімдесять-кілька літні делегати ветеранів-конфедератів, що відбули свою річну конвенцію, винесли резолюцію, в якій, осуджуючи Гітлера, заявилися за повну піддержку заграничної політики президента Рузвелта. „Перемога Гітлера матиме великий відгомін в Полудневій та Середній Америці та буде такою безпосередною загрозою для нашої держави, що може прийти навіть до наших берегів" — звучить згадана резолюція.

ЗВІЛЬНЯТЬ ДЕЗЕРТИРА БЕРҐДОЛА.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. — Військові власти є згідні зревідувати свій присуд та випустити на волю Гровера Берґдола, колишнього дезертира з американської армії підчас першої світової війни. Таке може статися щойно тоді, коли цивільні власти теж заявляться за його звільнення. Берґдол, що тепер відсиджує кару $7\frac{1}{2}$ літньої тюрми, мав внести прохання до департаменту війни в справі помилування, а військові власти рішили поставитися прихильно до цеї просьби.

МАЙОР ЕЛІОТ ПРО ДОПОМОГУ РОСІЇ В НАСТУПНУ ВЕСНУ

Відомий військовий знавець майор Дж. Ф. Еліот пише в „Ню Йорк Гералд Трібюн" з дня 16. жовтня ц. р., що ніяка поміч Америки й Великої Британії не змінить тепер напряму німецько-большевицьких боїв під Москвою. Советські армії, що обороняють Москву, майже цілком відтяті від світа: здобуваючи Орел, німці перетяли залізничий шлях Москва-Харків та відтяли звязок з Донецьким Басейном і Іраном. На півночі від Москви німці забрали Калінін і перетяли шлях Ленінґрад-Москва. Інші шляхи можливі, пише Еліот, але довгі та непрактичні. Якщо Москва впаде, тоді большевицькі армії підуть за Волгу та Урал і звідтам будуть далі воювати проти німців. Колиж знова німцям не поведеться на московському фронті, то вони можуть повернути цілу свою силу на Харків та приспішити окупацію решту України та Кавказу. На його думку, навіть коли німці заберуть Москву, Харків і Ростов над Доном, то це ще не означає катастрофу советської армії. Це є в інтересі Америки та Анґлії подбати про це, щоб червона армія, можливо й викинена цілком з Европи, мала чим далі боротися на наступну весну. Тому англійський та американський уряди, пише Еліот, повинні здати собі справу, що й найбільші зусилля не змінять тепер ситуації на московському фронті, а всіми силами повинні старатися дати якнайбільшу поміч Советам, щоб вони мали чим воювати на весну, тим разом з Азії. Майор Еліот твердить, що спроби Британії зробити наїзд на европейський континент, булиб дуже ризиковні та більш як певно булиб засуджені на невдачу.

АМЕРИКАНСЬКЕ КАТОЛИЦЬКЕ СВЯЩЕНСТВО Є ПРОТИ ВІЙНИ Й ПОМОЧІ КОМУНІСТИЧНІЙ РОСІЇ

На основі переведеного референдума, яке влаштував Католицький Комітет проти Війни поміж католицьким священством в цілій Америці, сконстатовано, що більш як 90% католицького духовенства Америки є проти участи Америки у війні та проти допомоги комуністичній Росії. На 34,616 анкетуючих, відповіло 13,155 священиків, а з тих лиш 885 було за участю Америки у війні та 967 за допомогою Советському Союзови; решта, 12,308 з 232 чистими картками, спротивилася участі Америки у війні, а 11,860 заявилися проти будьякої допомоги комуністичній Росії. Між тими, що брали участь в анкеті не було кардиналів, архиепископів, єпископів та духовних капелянів з армії та маринарки.

МОСКВА ГОТУЄТЬСЯ ДО ОСТАННЬОЇ ОБОРОНИ; ПОЛОЖЕННЯ ДУЖЕ ГРІЗНЕ

Московські власти готуються до останньої оборони міста перед німцями. Вони признали, що ситуація дуже поважна. Вслід за тим вони готують ціле цивільне населення, щоб воно взяло чинну участь в обороні, подібно, як це зробило населення Ленінграду. Власти дають інструкції цивільному населенні, як будувати барикади, як творити на кожній вулиці перегороди та як відстрілюватись крісами, а навіть гарматами. Цивільне населення дістає в руки зброю, амуніцію, зокрема міни і ручні ґранати. Советські звідомлення ствердили, що німці захопили місто Калінін, яке творило важну частину оборонних позицій, збудованих в широкім перстені довкола Москви. Тяжкі бої ведуться коло Ґородої, Калініна, Зубцова, Бородіна, Мижайська, Калуґи і між Беливом та Тулою. Німці наступають на Москву з трьох сторін: з заходу, полудня і півночи.

НІМЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ ВПЕРЕД

Німецькі звідомлення говорять, що їх війська посуваються постійно вперед. Всі найкращі війська маршала Тимошенка цілковито знищені, говорять німецькі звідомлення. Число вязнів, взятих в околицях Вязми досягає 560,000. Водночас німці стверджують, що опір советських військ впертий. В деяких випадках, говорять німці, советські частини знаходяться в цілковитому окруженні і після всяких правил війни повинні піддатись. Але їх провідники, не дбаючи цілком за життя своїх вояків, кажуть їм далі ставити безцільний опір, доки вони всі не знайдуть смерти від куль німецьких вояків. Німці перестерігають советське цивільне населення, що коли воно буде брати участь у війні, то його будуть трактувати як военних партизанів і, взявши їх в полон, будуть розстрілювати.

БРИТІЙСЬКІ ЛІТАКИ БАМБАРДУЮТЬ

Британські літаки знов виконали масовий налет на мілітарні німецькі пункти, зокрема на Гавр і на пристані здовж голяндського побережжя. Підчас тих наїздів британці втратили сім бомбовиків і один боевий літак. За останній місяць британці виконали 198 масових налетів на німецькі фабрики і мілітарні точки.

ЗАХОПЛЕНИЙ АМЕРИКАНСЬКИМ УРЯДОМ.—До бостонського порту заплив норвезький вантажний корабель „Буско", котрий захопила була на Атлянтику американська военна фльота, бо його вживали німці для виставлення радіової стації на Ґрінляндії. До порту привіз його „Бер", патрольний човен американської военної фльоти. Моряки правдоподібно будуть інтерновані.

ПРЕДСТАВНИК ЯПОНСЬКОЇ ФЛЬОТИ ПЕРЕДБАЧАЄ СКОРИЙ ЗУДАР МІЖ ЯПОНІЄЮ І АМЕРИКОЮ

ТОКІО. — Хоч японський уряд далі переговорює з Америкою, публічна японська опінія знов повертається проти Америки, а навіть представники збройних японських сил виразно передбачають вже в найближчій будуччині вибух війни між Японією і Америкою. Таке заповів в прилюдній промові капітан фльоти і шеф розвідчого відділу японської фльоти, Гірайде. Він сказав, що Японія і Америка вступили в останню фазу, в якій їх шляхи цілковито розходяться. Він закидав Америці, що вона зводить Японію і хоч переговорює з нею надії поповнює крайно ворожі вчинки супроти неї. Америка є провідним чинником в опозиції супроти Японії на Далекім Сході, говорив капітан Гірайде. З цього виходить, що тільки збройна сила вирішить цей спір, говорив він і додавав, що японська фльота готова до своїх завдань, а навіть кортить її виявити свою справність.

В японських офіційних колах говорять, що вибух між Америкою і Японією прискорять ті обставини, що Америка вже в короткому часі зажадає від Советів практичної нагороди за свою поміч, а саме зажадає певних островів на Тихім океані, що належать тепер до Советів, а які можна буде перемінити на мілітарні бази проти Японії. Цього Японія не стерпить, говорять японські кола.

БРИТІЙСЬКІ ЛІТАКИ ПОМАГАЮТЬ СОВЄТАМ.

ЛОНДОН. — Британське міністерство летунства заявило, що завдяки його діланням німці мусіли відтягнути половину своїх літаків з советського фронту на захід. Тим Британія виявила Советам величезну поміч. Якби всі ті німецькі літаки були звалились на Совети, советське положення булоб далеко тяжче. Британський міністер Атлі заявив, що Британія старається дати Советам всяку поміч, на яку її стати. Всі міністри, говорив Атлі, щиро бажають вислати Советам експедиційну силу і вони навіть застановляються, якби своє бажання виконати в діло. Але власне в хвилині, як вони починають виконувати своє бажання, виходить на верх, яке це важке завдання! Далі Атлі говорив, що уряд не може дати точного вияснення в тій справі широкому анґлійському загалови, бо те вияснення відразу зрадилоб перед ворогом багато военних таємниць. Тому широкий загал мусить на слово вірити урядови, що все в тій справі робиться і нічого не занедбується.

В АНҐЛІЇ ПРО ПОЛОЖЕННЯ В СОВЄТАХ.

ЛОНДОН. — В Анґлії дивляться дуже занепокоєно на положення в Советах. Хоч звільнення німецького наступу дало деяку полекшу англійським мілітарним колам, але всі собі здають з того справу, що положення дуже грізне. В Анґлії говорять, що Совети перетягають з Далекого Сходу свої добре узброєні дивізії на захід, щоб тим поправити своє положення коло Москви. На советський фронт також пішло вже боротись 40,000 поляків. Оригінально було пляновано створити польську армію з 200,000. Але тому, що недавна англо-американсько-советська конференція в Москві навіть не взяла під наради справу узброєння тих поляків, ця справа мабуть буде понехана і поляки в числі 200,000 на фронт не підуть.

АНҐЛІЙЦІ ЗБІЛЬШУЮТЬ ЧИСЛО СХОВКІВ.

ЛОНДОН. — Міністерство домашньої оборони заповіло, що збільшує число протилетунських сховків, щоб можна було сховати свіжих міліон осіб. Дотепер Анґлія має сховків на 20 міліонів осіб. Будування нових сховків є доказом, що Анґлія сподіється в будуччині збільшених німецьких летунських наїздів.

ПОВСТАННЯ В СЕРБІЇ.

АНКАРА. — В поінформованих колах Анкари говорять, що ціла Сербія далі знаходиться в огні революції. Населення добре узброєне тою зброєю, яку по селах залишила побита сербська армія. Гористий терен помагає повстанцям. Вони збираються в горах і там плянують ріжні напади на окупаційні війська. Це змушує німців і італійців держати в краю великі залоги й влаштовувати ріжні погоні за повстанцями.

БОРОТЬБА З ХАРЧЕВИМИ ЛИХВАРЯМИ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Італійські ґазети нарікають, що хоч в Італії харч знаходиться на пайках, проте хто має гроші за добру ціну може купити собі поза пайками всего, що захоче. Ті люди, що не мають грошей, мусять зносити прикрощі війни, а багачі мають всего подостатком. Вслід за тим ґазети наклинують до безоглядної боротьби з харчевими покутними продавцями і лихварями.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ҐЕНЕРАЛ ГОЛОД

З наближенням зими перед величезною частиною Европи встає страшне марево голоду. За донесеннями з Европи, ця третя зима війни буде певно найстрашніша з усіх. Дехто навіть думає, що це буде найстрашніша зима всіх нових часів.

Новинкарська аґенція „Юнайтид Прес" зробила перегляд стану достави поживи в ріжних краях Европи, головно в тих, що захоплені війною. З цього перегляду показалося, що в багатьох з тих країв уже тепер дається відчувати брак поживи. Відноситься передовсім до Греції, Югославії й „західних провінцій Росії", під чим певно розуміється білоруські й українські території, а також до Норвеґії й Мадярщини. Донесення, що брак поживи вже тепер відчувається в таких краях, як Україна й Мадярщина, які звісні зо здібности продукувати хліб далеко поза свої потреби, має в собі звук терпкої іронії.

Вигляди для Італії, Франції, Бельгії, Польщі, Голяндії, Болгарії, Румунії й Швеції теж недобрі, хоча видимо не такі злі, як для попередньої групи.

Найкраще представляється справа для головних воюючих держав: для Німеччини й Англії. Англія має поживу, куплену в широкому світі. Німеччина має поживу, забрану в інших народів. Недаром каже „Юнайтид Прес", що вигляди щодо достави поживи для Німеччини є добрі. Звісно, Німеччина має тепер військову перевагу забрати поживу від інших народів, нею завойованих або з нею замирених, і це певно захоронить її саму від голоду. Через те й німецький уряд каже, що цієї зими в Европі поживи буде скупо, але голоду не буде. Звісно, ситий голодного не знає.

Що в Европі власне голод можливий уже цієї зими, можна догадуватися з того, що вже тепер в осені заводять пайки на хліб у такій рільничій країні, як Болгарія. Ще іншою признакою є, що в Норвеґії мясо можна їсти лише раз у місяць; звісно, на Україні, де мясо їдять лише на два найбільші рокові свята, а поза тим селянин мяса не їсть, хіба що він хорий, або курка, яку він їсть, була хора, брак мяса заповіддю голоду не був би, але в Норвеґії інакше: там мясо головна пожива й обмеження споживання мяса є признакою недостачі поживи. Те саме відноситься до Данії, де продукція свинини впала на половину. В Італії заведено пайки на хліб, спаґеті й товщі; молоко, мясо, сир і яйця там уже давно велика рідкість.

Чого ждати населенні України, з котрого відступили російські війська, що мали наказ знищити все до тла, лишаючи лише спалену землю, догадатися не важко.

На довершення нещастя наближаюча зима може бути ще важка через недостачу топлива. Терпіти будуть передовсім краї, що покладаються в цій справі на вугілля. Який вплив буде мати на цей стан огрівання війна, видно хочби з того, що Німеччина забирає від норвежців всі теплі покривала, щоб огріти своїх вояків; лишаючи норвезьких мужиків у тім північнім краю хочби на холодову смерть.

Якби Совєти Програли...

Вашинґтонські урядові кола, включно з президентом Рузвелтом, є тої думки, що німцям не вдасться розгромити совєтську армію у теперішній офензиві. Вони думають, що Москва видержить наступ і тому саме залишається у ній надалі американський амбасадор. Очевидно, що Вашинґтон знає краще інших, як маються справи та наскільки сильні Совєти. Та проте це не є перешкодою для американців думати інакше й припускати, що совєтська армія не видержить дальших німецьких наступів. Таке припускає навіть „Ню Йорк Таймс", а тільки додає, що Росія вже сповнила свою службу, бо ослабила Гітлера та допомогла демократіям краще себе зорганізувати і узброїти. Те останнє сталося не завдяки Сталінови і комунізмови, пише „Ню Йорк Таймс", але завдяки народам Росії, які за цю прислугу заслуговують на те, щоб їм пізніше дати свободу та звільнити їх від Сталіна і комунізму. Та нам іде тут про те, що буде, якщоб Совєти таки війну програли, себто, якщоби були німцями розгромлені. На ту тему пише Том Винтринґен, визначний британський військовий знавець, відомий тепер головно з того, що голосить модернізацію британської армії і вичищення її „з аристократичних нездар". Він набрав чималого военного досвіду, приглядаючись горожанській війні в Еспанії. Він теж визнається добре й на політичних відносинах в Европі.

Винтринґен припускає, що от совєтські армії й совєтське летунство зістали цілковито розгромлені й вже далі не можуть ставити опору. Щож тоді?

В такому випадку, пише Винтринґен, втратилаб у першу чергу своє значіння система економічної війни, яку уплянували аліянти, згл. Англія, а яку малиб у будучині повести спільно Злучені Держави і Велика Британія. Винтринґен той думки, що Совєти не вивозили останніми літами багато нафтової ропи, пшениці чи металів, хоч продукували їх у великій скількости. Тепер, на випадок совєтської прогри, Німеччина не клопоталась би тим, чого потребують Совєти, а забралаб усі ті сирівці для свого вжитку, залишаючи краєви тільки самі злишки. Таким чином німці, себто вороги аліянтів, дісталиб те, чого найбільше потребують, себто поживу, нафту і металі. А крім того ще готові взятись використовувати і цілу людську енерґію СССР.

Теж зменшилась би значно можливість британських повітряних атаків на Німеччину. Британські великі бомбовики можуть тепер долетіти до кожної місцевости в окупованій німцями Европі. Якщоб одначе Німеччині повелося здобути й окупувати великі простори Сов. Союзу, британські літаки не моглиб тоді бомбардувати так легко, або й цілком ні, промислові заведення і джерела сирівців ворога.

Третьою великою виграю Німеччини по розгромленню совєтської армії було би величезне скріплення її становища на Північнім і Далекім Сході. Також Туреччина не могла би ставити спротиву володарям Чорного моря; цілий арабський світ був би загрожений; оборона Індії вимагала би значного побільшення збройної сили; японські союзники британських ворогів одержали би скріплення й захоту до дальшої боротьби, а Китай ослаб би фізично і духово.

Армії і німецке летунство платять тепер дорого за свої осяги на рівнинах Совєтського Союзу. Без сумніву будуть вони мусіти посвятити ще більше, прямуючи до знищення совєтської сили. Проте, пише Винтринґен, ніяка ціна не буде для німців занадто великою, якщо тільки не знищать тим власної армії і повітряної фльоти.

Колиб повелося їм осягнути вище згадане, то четверте було б не менше важне, а радше найважніше. Німеччина знайшлася би в більше догіднім положенню ніж колинебудь передше, коли іде про здійснення її пляну інвазії до Великої Британії.

Перед війною з Совєтами Гітлер та його генерали булиб наразилися на велике ризико, колиб були пробували таку інвазію. Бо в часі, колиб їхні всі літаки і більша часть найліпшої армії боролися на заході, совєтсько - большевицькі війська, віддалені від Берліна всього на 400 миль, моглиб були вдарити на Німеччину, тепер совєтські війська віддалені від Берліна на яких 800 миль. Колиб німцям наслідком перемоги, чи завдяки атмосферичним умовам, вдалося звільнити їхні головні сили з совєтського терену, тоді булаб для них нагода скермувати всі зусилля проти британців, не наражуючи на небезпеку ні східньої Прусії, ні самого Берліна. Це саме є причиною, длячого кампанія на східнім фронті є для всіх демократичних народів спеціяльно важною военною подією.

І це треба памятати, пише Винтринґен, що битва за Багдад, Суезький канал, Сінгапур та інші місця подібного стратеґічного значіння, ведеться тепер у своїх початкових стадіях — між Смоленськом і Москвою. Неменше очевидне є, що великі армії, що тепер борються на російських рівнинах і лісах рішать теж і про інвазію до Англії. Ось тому питання посилки помочі і співпраці з Совєтським Союзом не є виключно справою відносин між союзниками, а питанням оборони британських міст, сіл і домів.

ВІСТИ З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Ще раз зазначуємо, що не маємо ніяких вістей зо старого краю, бо не доходять до нас ніякі листи ні часописи з Европи. Тому те, що поміщуємо, є призбиране з ріжних інших газет, при чому замітне те, що не-українські газети, особливо польські, поклинуються часто при передаванню таких вістей на часопис „Краківські Вісти", з чого виходилоб, що вони його дістають, та до нас він не доходить. Тому, коли ми часом покликаємось на „Краківські Вісти", то це означає, що таке подає інша преса. А коли ми подаємо якісь вісти на підставі відомостей, що ми самі їх одержали, тоді виразно це зазначуємо.

Поминальне богослужения за жертви большевицьких мордів у Львові.

З Женеви, Швайцарія, доносять: Всенародне поминальне богослуження за душі жертв большевицького терору відбулося у Львові дня 10. серпня ц. р. на подвірі поміж катедрою св. Юра та митрополичою палатою. Прибуло кільканадцять тисяч львовян, а кілька тисяч стояло поза церковною брамою, бо на обох подвірях забракло місця. З інших церков прийшли окремі процесії з хоругвами, прикритими чорною крепою. Архиєрейську Службу Божу відправив Преосв. Никита Будка в окруженні: о. кан. Дзеровича з Успенської церкви, о. кан. Галянта з парохії св. Юра, о. Каштанюка з церкви св. Пятниць, о. Козицького з церкви св. Спаса, о. Лончини з церкви св. Миколая, о. Новосада з церкви св. Петра й Павла, о. єромонаха Р. Хомина з церкви на Клепарові, о. Лукяна ЧСВВ та о. Репетила від оо. Редемптористів. Проповідь мав о. д-р Гр. Костельник. До торжественної панахиди приступили ще о. кан. Горчинський та о. дек. А. Сімович. Співав хор під кермою проф. Р. Прокоповича.

По панахиді Митрополит Кир Андрій поблагословив з балькону тисячні маси. На богослуженні, що було одночасно всенародньою маніфестацією, був між іншими Преосв. д-р Микола Чарнецький, президент д-р Кость Левицький і багато інших чільних діячів.

Розвязали українську міліцію.

Командант поліції подав до відома, що замісць розвязаної української міліції буде евентуально зорганізована українська поліція для допомоги німецькій.

Кремянецький повіт з містом Кременцем відділено від Волині й прилучено до Галичини.

На мурах Львова появляються майже щодня всякі розпорядки нової влади в німецькій, українській і польській мовах, між іншим поклик губернатора Ляша до хліборобського населення із завзивом пильно працювати й зібрати всі плоди своєчасно та з обіцянкою, що німецькі чинники, забираючи контингенти збіжжя, мяса, молока і т. д. заплатять за них напевно більше ніж платили большевики.

Видано розпорядок в справі карткової системи з днем 11. серпня, яка допускає на душу населення 2 кґ. хліба й 200 гр. мяса тижнево, 200 гр. товщу (масла, смальцю, олію) і 400 гр. цукру місячно та пів літри молока денно, крім того відповідну скількість муки, солодощів, круп, тощо; з правом повороту до праці всіх б. урядовців та службовців згідно зі своєю професією; в справі бюра праці та реєстрації безробітних, зокрема тих, що знають німецьку мову.

З цього виходилоб, що німці вже реквірують поживу українського населення.

Вістки про українське життя у Львові.

У Львові відновила свою діяльність Українська Хорова Капелі „Львівський Боян". При Краєвому Інституті Народньої Творчости й Освіти „Просвіта" у Львові (Францішканська 7), організується орхестра народніх інструментів і проводиться студія гри на народніх інструментах.

Розпочав працю у Львові при вул. Ягайлонській 2, Центральний Кооперативний Банк. Банк взиває всі кооперативні організації відкрити свої біжучі рахунки та виплачувати на щоденну готівку.

Кооперативи „Архо" й „Тендра", під спільною назвою „Вільна Праця" урухомила всі свої цехи, виробляючи всякого роду меблі, столи, будівельні роботи, будівлі, ремонт знищених будинків, шевські кілки й копита, домашні пральки, держаки до лопат і ін.

Смерть Ольги Франко.

Як вже згадувано передше, померла у Львові Ольга Франко; дружина великого українського поета й письменника. Покійна походила з Наддніпрянщини, з давнього українського шляхотського роду Хоружинських. Заміж вийшла молоденькою, тому 57 років, поживши з Іваном Франком 32 роки. Психічна недуґа Покійної, що проявлялася ще за життя великого поета, не перешкоджала їй бути вірною дружиною й співробітницею західньо - українського титана слова й доброю матірю чотирьох дітей. Покійна пережила Івана Франка 25 років. Померла в 77 році життя, дня 15. липня 1941 р. Похоронено її два дні пізніше на львівському цвинтарі.

Український спорт.

Після відступу большевиків справою спорту у Галичині занявся у Львові Мійський Відділ Тіловиховання при вулиці Пекарській ч. 1., який переняв функції давнього Комітету Фізичної Культури Спорту. Головою відділу став проф. Гайдучок, а його заступником Тріль. Відновили вже свою діяльність такі спортові клюби: у Львові, „Україна", „Тризуб", і УССК, в Тернополі „Поділля", в Станиславові „Пролом", в Жовкві „Стріла", а в Перемишлі „Сян". Молодь, серед якої є багато сиріт по батьках, замучених та засланих московською владою, є предметом особливої опіки українського громадянства. Розвинуто відпочинкові табори для хлопців і дівчат.

ПЕРЕДБАЧУЄ, ЩО В КАНАДІ БУДЕ ЛИШ 10% АНГЛО-САКСОНЦІВ

Рада громадської обслуги Англіканської Церкви в Канаді на своїм засіданню в Гемилтоні вислухала звіту конона В. В. Джода, генерального секретаря. У тім звіті Джод домагається від уряду, щоб він поробив кроки, щоб запевнити в Канаді перевагу потомків британських поселенців при помочі природнього приросту.

У звіті говориться, що інші европейці збільшаються числом в Канаді далеко скорше як англо-саксонці або скандинаві і заповідає, що на протязі кількох дальших століть, якщо теперішнє зменшення буде продовжатися, число англо-саксонців правдоподібно буде виносити лиш 10 відсотків канадійського населення. Тому в звіті припоручається, щоб канадійський уряд завів квоту для повоєнної британської іміґрації, яка приблизно рівнялась би квоті всіх інших іміґрантів докупи. Дальше припоручається в тім звіті, щоб приняти зроблену британським урядом оферту приняти на себе 75 відсотків покриття коштів поселення британських іміґрантів, та щоб Отава продовжала попирати відвідини британських воєнних гостей до Канади і запрошувала родичів і родини дітей-гостей іміґрувати до Канади по війні. У звіті говориться, що Канада може прокормити 35,000,000 населення, а при вжиттю наукових середників у прокормленню населення, навіть 100,000,000 людей не буде забагато для Канади.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(32)

Ярина упоравшись з обідом вийшла за ворота виглядати старих. Весело було у неї на души і вона стоячи почала співати веселої пісні. Незабаром приїхали й старі. За обідом Ярина ще більше розвеселилась і щебетала як ластівочка розпитуючи старих, що бачили і що чули.

— Що, стара? Запримічаєш? Це добрий признак, — шепнув Очеретько Горпині, коли Ярина одвихнулась з хати. — Не требаж відкладати, а сьогодняж братись за діло. — І подякувавши Богу за обід, повиходили під хату. Ярина миттю прибрала посуду, накинула платок і побігла з двору заливаючись веселою піснею.

— Що це вона сьогодня така весела? — спитала Горпина у Петра, що підійшов до них. — Я давно вже її такою не бачила.

— А вам мабуть краще дивитись на неї, як вона кулаками сльози утирає, — одповів Петро понуро. — Так постривайте, незабаром побачите. Вам мабуть радісно дивитись на її сльози, що так зазіхаєте, як почули пісню. — І махнувши рукою пішов у леваду.

Горпина не ждавши такої одповіді, мов застидавшись своєї мови, почервоніла і пішла мовчки в хату.

Приїхавши з церкви Кулак застав Мотрю з заплаканими очима і серце у нього якось так затремтіло, мов хотіло розірватись на шматки.

— Обідати зараз будете? — спитала вона витираючи очі.

— Обідати ще вспію — одповів той — а ти краще скажи мені, чого ти плакала?

— Так, невесело чогось.

— Не чогось. А у тебе є якесь велике горе, котре ти криєш від людей. І як ти не вважаєш мене за ворога, то розкажи, відкрий свою душу, може я зумію тобі у пригоді стати. — І він мовчки взяв її за руку і вивів з хати у кімнату, звідки трохи згодом чутно було його розмову перемішану з Мотриним плачем.

— Здрастуйте! Чи є хто дома? — почувся гомін з другої хати. Мотря витерла заплакані очі і вийшла з кімнати. На порозі стояла Ярина. Вид її світився радістю, щоки червоніли як маківки, а в розмові почувалось якесь торжество.

— А я ждала, ждала вас до себе, і не діждавшись прибігла сама — загомоніла вона весело. — Що це ви? Плачете? Цеб то задля річного празника? З роду цього не буде! — І вона схопивши Мотрю за шию почала цілувати.

— Дитино моя! — шептала та пригорталась. — Ти вносиш рай у мою душу! Ти одна моя утіха, ти одна моя радість! — І притулившись до її грудей мов замерла.

— От бач, де вона! — почувся Очеретьків голос. — А я дивлюсь, куди вона так поспішає? Аж вона поспішала помогти своїй тітці плакати!

— Ні, панотче, не вгадали! — одповіла Мотря. — Вона поспішала замовити сирітські сльози. Мені тоді тільки й сонечко світить, як вона біля мене.

— Так будеж вам плакати! Господь послав празник не задля сліз, а задля радости! — умішавшись промовила Горпина. — Чи тобі, сестро, і празник не празником? — І вона обняла Мотрю й поцілувала.

— А кум де? — спитав Очеретько.

— Я тутечки! — озвавсь Кулак з кімнати. — Заховався, як ховрах у нору.

— Чогож ви ховаєтесь? Не раді гостям? То вибачайте! Ми такі, що й назад вернемось.

— Е ні! У нас так не вертаються! — промовив він вийшовши з кімнати. — Я не те, що рад, а готовий уклонитись вам у ноги, що не забуваєте моєї сироти. Сідайтеж до столу! А ти, хозяйко, — сказав він Мотрі, — помагай сироті привитати гостей!

Гості посідали за стіл і Мотря почала їх частувати.

— А як любо та весело своєю сімєю зустрічати святий празник! — забалакав Очеретько поглядаючи то на Кулака то на Мотрю. — І який він смутний у сирітстві, ось хоть би кумові або й тобі, сестро. Мене хоч і хоронив Господь від такого сирітства, алеж я знаю, яке воно.

— І не кажіть! — одповіла Мотря зітхнувши. — Так важко, що здається як би не боялась гріха, то давним би давно наложила на себе руки. Як погляну на добрих людей, як вони радуються зустрічаючи свята, так біля серця мов гадина обівється! Щож поідієш? Значить, така наша сирітська доля.

— І вигадує Бог зна що! — одповіла Горпина на її мову. — Хтож вам винен, що ви ремствуєте на ваше сирітство? Що тут зайвину балакати? Знаєш, сестро, ми прийшли до тебе не з проста, а з низьким поклоном. Памятаєш, як вісімнадцять літ тому назад ми з тобою посестрались і обреклись у купі жити і доглядати дітей. Ми й діти наші покохали тебе як рідну. Так на що нам розрізнятися тепер на старість? Наші діти линуть до тебе як до рідної матери, і тобі гріх буде їх покинути.

— З чогож ви взяли, що я кидаю їх? — спитала вона бліднючи.

— А ось із чого! Яка ти там не є, сестро, а все таки чужа людина. А нам хотілось би, щоб ти була нам рідна. Давай, сестро, ми вас з кумом звінчаємо, тоді добре знатимем, що не кинеш.

— Спасибі вам, люде добрі, що ви не забуваєте мене сироту! — одповіла вона ухилившись. — А вам, Трохиме Трохимовичу, ще більше спасибі, що не погордували мною. Тільки я вам скажу, що я не піду ні за кого.

— Значить, оставайся, Трохиме, й ти до гурту сиротою, — промовив Кулак смутно, і сльоза скотившись повисла на його довгих вусах.

(Дальше буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЧИТАВ ІСТОРІЮ

Зог Перший, король Альбанії, — король без престола, у своїй розмові з американськими журналістами в Лондоні сказав цікаву річ на адресу американських держав. Мовляв, держави Балкану впали під ударами Німеччини одна за другою, бо вони не розуміли ваги єдности.

На його думку відай в Америці може повторитися балканська історія: як американські держави не зрозуміють ваги єдности, то Німеччина заможе одну державу за другою, і остаточно вони всі опиняться під пануванням Гітлера.

В який спосіб Німеччина потрапляє розбити єдність держав, здається, проста справа: обіцює одній допомогу проти другої. Як котрась злакомиться на Гітлерівську ласку, вже єдність стає неможлива.

ПРАЦЯ ПОНИЖАЄ

До перебігу розмови свого лондонського кореспондента з альбанським королем, одна американська газета додала, що король Зог, королева, принц і три сестри короля не мають ніякого приходу з Альбанії. Каже кореспондент, що на життя родина продає дорогоцінности, які вона привезла зо собою з Альбанії.

Виходило би, що для короля без престола є дві можливости жити: діставати приходи зо своїх маєтків у рідному краю або продавати дорогоцінности, з нього привезені. Замітно, що ніхто не каже нічого про працю. Гейби не було такої роботи, яку король вміє робити.

ЧОМУЖ БИ НЕ РОБИТИ?

Остаточно колись і найбільший прихід дорогоцінностей вичерпається: щож буде тоді?

Знаємо, що було зо шляхтою в тих краях, де праця або навіть торговля вважалися нижчою шляхетського достоїнства: збідніли шляхтичі, не маючи нагоди заробляти на хліб, шукали багатих жінок, або продавалися, часто й ворогам краю.

Чи не краще було би й для Зога наприклад учити історії, якщо її знає, чим жити на діяментах, а потім продатися Гітлерові, чи комусь там іншому?

В ЧОМУ ПАН СМАКУЄ...

Приїхала цими днями в Америку графиня Берншторф, 73-літня вдова по колишньому німецькому амбасадорі в Вашинґтоні. При нагоді її приїзду в Америку розпитували її газетярі про преріжні справи: яке її відношення до націзму? яке до Гітлера? а яке становище до Америки? І таке інше.

Коли один з репортерів назвав її графинею, натякаючи видно на те, що її покійний муж був графом, вона заявила: „Я є просто пані Берншторф, а не графиня. Тому прошу опустити це „фон". Ми в Америці, а тут ніхто за титулами не вганяє".

Зо заяви пані Берншторф видно ясно, що вона за титулами не вганяє. Одначе, скілько то є людей в Америці, що женеться за титулами! Якжеж інакше женилися би тут з міліонерками европейці з титулами (правдивими й фальшивими)? І скільки тут селянських синів, котрим так імпонують шляхетські титули, що й в Америці навіть собі „фон" причипляють до своїх імен!

ЧИ ЛИШЕ ВМИРАТИ?

Каже пані Берншторф, що вона приїзджає в Америку вмирати, бо, роджена в Америці, вона хоче тут своє життя закінчити. Та чи лише це її застає вертати?

На покійного нині мужа пані Берншторф, коли він був німецьким амбасадором підчас напруження між Злученими Державами й Німеччиною, нападали американські газети як на головного виновника того напруження. Не знали, що власне цей Берншторф робив усе можливе з його боку, щоб остерегти німецький уряд про можливість війни між Америкою й Німеччиною.

Будучи представником німецького уряду, він не міг очевидно публично сказати, які остороги він давав німецькому урядові. І не мав він потім вдячности за свої остороги від німецького уряду, що наступив після цісарського уряду, котрий він представляв.

Зійшов він до гробу без пошанівку від народу, котрому він видно служив найкраще по своєму розумінні, і служив добре, якби цього не мірити.

БАНДИТСЬКІ РУШНИЦІ ДЛЯ БРИТАНІЇ.—Замісць викидати сконфісковані рушниці в море, як це досі робилося, департамент скарбу вислав їх до Британії, де вони можуть придатися для боротьби проти німців. Декотрі рушниці й револьвери фіґурували в огидних злочинах.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПОГАД ПРО РОМАНА ПРИДАТКЕВИЧА.

Незвичайно мені мило до дотеперішніх згадок в пресі про п. Придаткевича, дещо й від себе „причинити".

Буду старатися поменше повторяти прізвища професорів, у яких п. Придаткевич вчився, де виступав, не наводити похвальних критик про нього, та не вичисляти його композицій. Про все це докладно кілька разів писалося.

Спробую лише „сфотографувати" п. Придаткевича як мойого шкільного товариша, як благородну людину і як культурного носія - пропаґатора нашої музики.

Шкільний Товариш.

Стрінулися ми оба на другому півроччі 7-мої кляси, філії академічної ґімназії у Львові, якої директором був славної памяти радник, Ізидор Громницький.

До цієї „революційної" ґімназії зїзджалися тоді зі всіх кінців колишньої Галичини ріжні, непосидючі „духи", тай... я до неї причвалав...

Подібного складу учителів, учеників і директора, (можна сміло твердити), не мала жадна з наших ґімназій.

„Любимцями" в цій ґмназії були ученики з „іскрою" божою, до яких власне Придаткевич належав.

В часі нашої зустрічі, вже нам вусики були „позасівались", а в навіть „фаворитами-бакенбардами" гонорувався!

Придаткевич був тоді на вершку ґімназійної „слави", бо зі своєю скрипочкою „носився" ще від четвертого року життя. Був одним з найздібніших учнів свойого професора музики, Евгена Перфецького і вже тоді дуже гарно грав та був славою нашої ґімназії і гордощами своїх родичів і товаришів.

За „серце щипаючу" гру, за ніжність і скромність я полюбив його дуже скоро і по нинішний день він залишився одним з моїх найліпших товаришів.

Благородна людина.

Вже багато часу пройшло від нашої, першої зустрічі. Ми вже і на „війні" побували, наші студії покінчили, на мужів і батьків „повиростали", тай професійними артистами поставали, але „наш Ромцьо" таки майже нічого не змінився!

Ще й досі до пересади скромний, нікого собою „не заслонює", стараючись стояти все десь скраю, або... найдальше із заду...

Злісним я направду ніколи його не бачив! І якщо він колись „розсердиться", то мусить це виглядати не так „страшно", як комічно!...

Ніколи про себе не говорить і не любить, щоби ви, (в його присутности), його хвалили. А, як ви „не видержите" і будете його дальше перехвалювати, тоді він „зніяковіє", зачне переступати з ноги на ногу — і мов дівчина почервоніє. Наколи і це вам не помагалоб і ви таки продовжалиби ваші похвали, тоді знаєте, щоби Ромко „вистроїв" — він від вас... втік би"...

Ніщо його не змінило, ні слава, ні високі титули, признання, якими міг би гордіти.

Другий на його місці, (що міцні „лікті" має!) — був би досі в багатій Америці, великого маєтку доробився, а Придаткевич цього „не потрафив" — і як ви думаєте, чи це виключно його провина?!...

Пропаґатор нашої музики.

Особисто високо ціню Придаткевича за це, що мистецтво ставить вище грошей!

Він все старається давати концерти у великих, чужих салях, клюбах, каледжах, університетах, не оглядаючись... чи багато на цьому заробить, або... скільки до цього доложить...

Іде йому головно про це, щоби нашу музику вивести в цілій красі між люди, між своїх і чужих!

Придаткевич був мабуть першим із українських артистів, що „відважився" в 1930 році дати свій концерт у великій Тавн Гол в Ню Йорку.

З цього концерту дістав прекрасну, чужинецьку критику, а кілько при цьому „заробив" — думаю, що краще не питаймо його про це!

Придаткевич є не лише першорядним, славним скрипаком, але і високоталановитим композитором.

Його твори були досі виконувані американськими, симфонічними орхестрами — в Рачестер, Дітройт, а внедовзі віддіграє своєю орхестрою один з творів Придаткевича, світової слави диріґент, Леопольд Стоковський.

Є це найвище признання для Придаткевича від чужинців. І з цього всі ми повинні бути горді.

Як воно тяжко нашому братові так високо „доскочити", зрозуміє належно лише цей, що в Америці рівнож свою карієру зачинав!

* *

Дня 9. листопаду ц. р. в год. 8.30 вечером в „Тавн Гол", Ню Йорк, Роман Придаткевич знову дасть себе почути і подивляти нашій нюйорській громаді, серед якої напевно буде і багато чужинців.

Програма концерту дуже цікава. Почуємо кількох наших, передових композиторів, між ними і композиції самого Придаткевича, як рівнож кілька перлин чужої музики.

Я дуже радивби „Ініціятивному Комітетови Концерту Придаткевича" — заздалегідь порозумітися з нашим нюйорськими громадами, щоби на 9. листопада ц. р. нічого у себе не давали!

А то виплекалася тут між нами певна порода „налогових конкурентів", що... все вам в дорогу влізуть! Якщо ви щонебудь у себе уладжуєте, на обовязково „вони" — в цьому самому часі... щось і у себе придумають! З цього звичайно вислід такий, що жадна імпреза не вдасться!

Коротко! В Ню Йорку 9. листопада ц. р. ніщо більше не буде, а лиш всі „лавами" йдемо на концерт Придаткевича! А йдемо не одинцем, лише цілим, нашим „домом"!

Забираємо зі собою наші „потіхи" - дітоки, жіночки, — а навіть... тещі!...

Переказуємо про цей концерт нашим свойкам, кумам, сватам, знайомим, сусідам близьким і дальшим, „краянам", „камратам" — навіть... „терпеливим вірителям і... „забудькуватим" довжникам...

Всім — і вся!

Покажімся перед американцями з ділом, (а не з крикливими словами!) і даймо доказ, що ми справді дуже музикальний нарід, що гордимося і любимо нашу музику, а заразом і дорожимо нашим славним артистом — Романом Придаткевичем.

Михайло Голинський,
оперовий артист.

ВПЛИВ СОВЕТСЬКОЇ ВІЙНИ НА ФРАНЦІЮ

ВІШІ. — Французькі офіційні кола побоюються, що з закінченням німецької кампанії в Советах на чергу знов прийде справа „співпраці Франції з Німеччиною". Німеччина, маючи більше часу і більше сили на заході зачне знов натискати на Францію, щоб та піщла на цілковиту співпрацю з нею.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заява А. Ч. Хреста нюйорської округи.

Нюйорський Чептер Американського Червоного Хреста надіслав до редакції „Свободи" уповаження, дане пані Стефанії Галичин як голові Української Одниниці (Юніт) А. Ч. Хеста, враз з проханням, щоб оголошувати в пресі тільки такі письма, що звязані з А. Ч. Хрестом, що є писані на офіційних листах А. Ч. Хреста. У звязку з тим переслав нюйорський Чептер А. Ч. Х. таку заяву до оголошення в справі допомоги А. Ч. Хрестови:

Mrs. Stephania Halychyn, as a chairman of the Ukrainian Unit in the present Roll Call of New York Chapter, American Red Cross, issued the following statement urging support of Red Cross work:

"By supporting the Red Cross in this year's Roll Call, one can make a definite contribution to national defense. Red Cross workers serve at all military and naval stations, giving aid to the personnel, while in home communities they help needy families of service men.

"New York Chapter provides blood plasma to the Army and Navy for transfusion use. It makes surgical dressings for the armed forces. The Red Cross obtains nurses for the Army and Navy. The Chapter trains nurses for nonprofessional service in hospitals. This year the Chapter also instructed 13,000 New Yorkers in first aid, 15,000 in water safety, 4,500 in home nursing, and 1,125 in nutrition.

"By and through the Red Cross $47,087,000 in war relief has been shipped overseas. New York Chapter alone provided 360,479 garments and 1,440,454,000 surgical dressings; helped 15,000 New Yorkers seek word of 34,000 relatives in 51 war-affected countries; forwarded 9,000 orders to deliver food packages to war prisoners in German camps; its disaster canteen fed 1,500 child refugees arriving here.

"All this was in addition to the usual help to needy veterans and nurses. The Chapter's volunteers transcribed Braille for the blind; served in hospitals; distributed magazines to patients; carried poor patients to clinics; maintained a disaster relief service.

"Red Cross activities are maintained by voluntary contributions. This year, in order to carry on its national defense activities, the American Red Cross needs two-and-half times as many members as in 1940. I urge all to join during this Roll Call, November 11 to 30."

Як Поширюють Історію України?

(У тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи товариств, що будуть закуповувати Історію України для американських інституцій чи американських визначних людей).

Арнольд, Па. — Відділ 296 У. Н. Союзу переслав $12 на три примірники „Історії України" М. Грушевського в анґлійській мові, призначуючи їх ось так: Один примірник для Сліпері Рак Каледж в Сліпері Рак, Па., другий для місцевої бібліотеки в Арнольд, а третій для конґресмена Ж. Келі з їхньої округи.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ
ДЛЯ ЧЛЕСІВ У. Н. СОЮЗУ З ПРОВІНЦІЇ ОНТЕРІО, КАНАДА!
Подаємо до відома, що
ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
відділів У. Н. Союзу 49, 427, 432, 458, 461, 462, 464, 468, 469, 478 відбудуться в такім порядку:
HAMILTON, ONT. у ПЯТНИЦЮ, 24. ЖОВТНЯ, в год. 8. вечером, у домі У. Н. Обєднання під ч. 746 Бартон ул. Іст, для членів відділу 458.
ST. CATHERINES, ONT. у СУБОТУ, 25. ЖОВТНЯ, в год. 8. вечером, у домі У. Н. Обєднання під ч. 85 Гейнес евеню, для членів таких відділів: 427 зі Сейнт Катерінес, 461 з Кровленд, 462 з Торолд і 468 з Ниагара ан де Лейк.
TORONTO, ONT. у НЕДІЛЮ, 26. ЖОВТНЯ, в год. 2:30 пополудні, в домі У. Н. Обєднання під ч. 300 Бетирст ул., для членів місцевих відділів 49, 432 469 і 478. Ці збори будуть получені також з концертовою програмою.
OSHAWA, ONT. у ПОНЕДІЛОК, 27. ЖОВТНЯ, в год. 8. вечером, у домі У. Н. Обєднання для членів відділу 464.
На всіх вище згаданих зборах буде присутний та виголосить відповідні реферати про У. Н. Союз головний секретар Д. Галичин. На збори повинні явитись всі члени дотичних відділів. Також запрошуємо на ці збори й не-членів, та взагалі кожного, кому цікаво довідатись про працю найбільшої нашої орґанізації, У. Н. Союзу.
240,3 Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

ПОДАЄТЬСЯ ДО ВІДОМА
всім відділам У. Н. Союзу з округи МекАДУ, ПА., що
ОКРУЖНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ
які мали відбутися на 26. жовтня в Нискегонінґ, Па., з важним причин є відложені до
30. ЛИСТОПАДУ 1941. РОКУ.
Окреме оголошення про ці збори на 30. листопаду буде ще подане в „Свободі".
Д. Капітула, окружний предсідник.

УВАГА! МІЛВІЛ, Н. ДЖ.! УВАГА!
ЗАХОДОМ ВІДДІЛІВ 331. і 457. У. Н. СОЮЗУ
відбудуться
СПІЛЬНІ ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
В НЕДІЛЮ, 19. ЖОВТНЯ (OCTOBER 19, 1941)
В ДОМІ НА КАРМЕЛ РОВД.
Збори зачнуться в год. 2. пополудні.
Проситься членів обох відділів прибути конечно на ці збори та послухати вияснень про важні Союзові справи, які нам подасть орґанізатор В. Загаєвич. Запрошується також і членів з доокличних відділів.
Уряд відділів 331. і 457.

КОНЦЕРТ РОМАНА ПРИДАТКЕВИЧА
українського скрипака
при співучасти ПАОЛЯ ГАЛЛІКА і акомпан. Л. КРОЛА
В НЕДІЛЮ, 9. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 9, 1941)
в годині 8:30 вечером
в ТАВН ГОЛ в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
113 WEST 43rd STREET.
Програма складається з творів таких композиторів: М. Реґер, А. Дворжак і українських композиторів: В. Барвінський, Т. Якименко, М. Коляда, М. О. Гайворонський (суїта) і Р. Придаткевич (соната і українська рапсодія).
БІЛЕТИ в ціні від 83 ц. до $2.20 набути можна при касі Тавн Гол, перед днем концерту також у „Сурмі", Нашім Базарі, бюрі Ст. Ковбаснюка, крамниці П. Стасюка, робітні Пасічника, та в Книгарні „Свободи". 222,-

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
ТОВ. „МОГИЛЬНИЦЯ", ВІДДІЛ 79. У. Р. СОЮЗУ, В НЮ ЙОРКУ
влаштовує
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, 18. ЖОВТНЯ (OCTOBER 18, 1941)
у VOLKS LYCEUM HALL,
218-220 EAST 2nd STREET, NEW YORK, N. Y.
Початок балю в годині 7:30 вечером.
Музика добірна. Вступ (включаючи Текс) 50 ц.
Уряд Братства.

УВАГА! УКРАЇНЦІ ФІЛЯДЕЛЬФІЇ Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!
ТОВАРИСТВО імени ІВАНА ФРАНКА, ВІДДІЛ 83. УКР. НАРОД. СОЮЗУ
влаштовує
25-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ
СВОГО ІСНУВАННЯ.
Свято пічнеться
ВЕЛИЧАВИМ КОНЦЕРТОМ В ПАМЯТЬ ІВАНА ФРАНКА
В НЕДІЛЮ, 19. ЖОВТНЯ (OCTOBER 19, 1941)
В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ, 849 НОРТ ФРЕНКЛИН УЛИЦЯ.
У концерті виступлять найкращі сили. Ювилейну промову виголосить Головний Предсідник У. Н. Союзу, Микола Мурашко. Свято пічнеться точно в годині 4. пополудні. По концерті буде спільна забава для старших і молодших на горішній і долішній салі, получена з танцями.
Шановні Українці і Українки, Братства і Товариства! Маємо честь запросити Вас до участи в цім святі. Звеличаймо 25-літню працю Тов. ім. Івана Франка, від. 83. У. Н. Союзу. В імені Його кличемо Вас: прийдіть та звеличайте спільно незабутнього вождя нашого народу. Комітет Ювилею.

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА В КОЗАЦЬКУ ДОБУ

2)

Герейська сотникова.

Революційна атмосфера Хмельниччини ще більше сприяла появі таких войовничих жінок. Серед козацького суспільства, яке заступило шляхту, бачимо гідних наслідниць Борзобогатої і Ружинської. Та з тою ріжницею, що коли в „подвигах" цих останніх першу ролю відогравали моменти особисто авантурничі, в добі Хмельниччини вони мають вищий мотив — національно-патріотичний.

Пригадаймо тут хочби використаний зрештою нашими повістярами епізод з часів облоги Буши. Було це підчас польського наступу в році 1654., коли Ст. Чарнецький обложив містечко Бушу на Поділлі, де замкнулась козацька залога, разом з мешканцями з околиць. Після кількох невдалих штурмів і після того як залога рішучо відмовилась піддатися, польські гетьмани наказали генеральний штурм. Один з них — Лянцкоронський наказав кінноті позлазити з коней і лізти на скелю, послав туди навіть візників і слуг. „Довго і марно працювали поляки, — описує цю подію історик — козаки сипали на них кулями, немов градом, польські вояки падали з валів. Буша стояла непорушна. Чарнецький спостеріг, що зі ставу, який закривав місто з одного боку, можна спустити воду; зробили греблю, вода у ставі впала. І тоді козаки змушені були з усіх боків стримувати ворожий наступ, кіннота польська злізла з коней, перейшла пішки став і кинулась на одну з веж. Козаки довго боронили це місце, чимало жовнірів перебили, алеж до поляків що-години приходила свіжа сила; їм зрештою вдалося проломити в одному місці мур і вдертися до середини міста... Українці, щоб не піддатися ворогам, почали палити власні хати і вбивати один одного. Жінка вбитого сотника Завистного сіла на бочку з порохом і зі словами: „Після любого чоловіка не хочу я лишитися на яталу жовнірам" — підпалила бочку... Приклад відважної сотникової заохотив інших жінок, матері кидали в огонь і криниці власних дітей, а тоді самі кидалися за ними... До печери недалеко від міста встигли сховатись 70 жінок, але деякі з них загубили хусточки. По тих хустках ворог довідався про їх сховище і запропонував жінкам піддатися. Але завзяте жіноцтво відповіло на цю пропозицію стріляниною. Не бажаючи наражатись на певну смерть штурмуючи печеру, поляки спрямували туди течію потока, що був поблизу і затопили печеру. Усі жінки потонули, ані одна не піддалася ворогам".

Так розповідає про цю подію історик. Може і не зовсім відповідає це оповідання дійсности, однак назагал воно добре передає атмосферу боротьби нового козацького суспільства, не виключаючи його жіночої частини.

Пані гетьманова Ганна.

Ця атмосфера боротьби не могла не відбитись на цілому складі життя і зрозуміло, що годі в тих перших революційних роках великої епопеї Хмельниччини шукати за особливо огладою і товариською культурою. Не був винятком і двір самого гетьмана. Знаємо, що шляхтич Хмельницький був цілком освіченою як на ті часи людиною. Чимало освічених і культурних шляхтичів знайшовся рівнож серед його найближчих помішників уже в самому початку українсько-польської війни. Виговський, Кричевський, Морозенко-Мрозовицький і т. д. мали всі цілком задовільну освіту і огладу. Але, незалежно від цього, не міг скромний козацький сотник за короткий час змінити зовнішньої обстанови свого життя, яке відповідалоб положенню майже самовладного монарха, яким він став уже у 1648. році. На перешкоді цьому стояли в великій мірі родинні обставини гетьмана.

Як відомо, перша жінка Богданова померла ще перед 1648. роком і він взяв собі за жінку згадувану вже Чаплінську. Хоч гетьман і побрався з нею церковним шлюбом, але всеж становище її в гетьманській резиденції у Суботові було досить фальшиве. Вона почувала себе там чужою. Діти Хмельницького, особливо старший Тиміш, її не любили. Крім цього була вона видко досить легковажна і ніяк не могла ввійти в становище дружини „князя і самодержця руського", яким став уже Богдан. Постійну відсутність чоловіка використовувала вона лише на те, щоб заводити принагідні любощі. Зрештою це послужило причиною її трагічної смерти, коли з наказу Богдана її у 1651. році повішено разом з її коханцем.

Цілковиту вже зміну бачимо в Суботові, після того як Хмельницький скоро по смерти Чаплінської оженився втрете. На цей раз узяв він за жінку козачку Ганну Филипиху. Тим своїм кроком гетьман — як каже Грушевський — „хотів без сумніву змцнити свої звязки і свій авторитет. На місце романтичної авантюри з якоюсь полькою наступив солідний звязок з поважною козацькою родиною".

Навіть згадуваний уже Ролле мусить признати, що третя дружина гетьмана була „жінка статечна, скромна, може більш розвинена умово як її попередниці, яка запровадила деякий лад на гетьманському дворі". І дійсно гетьманова Ганна це одна з видатніших жінок гетьманської доби нашої історії.

Не була вона вже чимсь посереднім поміж жінкою і коханкою, як її попередниця. Це вже була „пані гетьманова", як офіціяльно титулували Ганну Хмельницьку. І не був це порожній титул. Навіть ті скупі джерела, які маємо про Ганну, свідчать, що вона далеко не обмежувала свою діяльність домашніми і родинними справами. Вона зеднала собі таке довіря в гетьмана, що підчас його відсутности сама видає універсали. Історія зберегла нам один з таких універсалів „от гетмановой Богдановой Хмельницкой Анни", де вона наказує „обивателям прилуцьким" не займати ґрунтів густинського манастиря. Вона покликується тут на волю свого „малжонка гетмана Хмельницкого" і загрожує в разі непослуху гривною в розмірі 1000 талярів, на користь державного скарбу.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БОСТОН, МАСС. — Місячні збори Тов. ім. Евг. Коновальця, від. 238., відбудуться в неділю, 19. жовтня, в церковній галі, зараз по відправі. Проситься всіх членів і членниць, старших і молодіж, щоби явились на ці збори, бо дуже важні справи до полагодження. Рівнож мається обговорити справу ювилейного свята 20-літнього існування нашого відділу, яке припадає 9. листопаду. Задля того треба мати вже вибраних людей, що мають допильнувати та скласти програму свята, щоби все було готове вчас. Наша молодіж працює для звеличання праці своїх батьків, а ми старші маємо як один допомогти. Ніхто не сміє відходитись від свого обовязку. Кожний член повинен обовязково набути тикета, для себе і своєї фамілії, щоби ми всі як одна родина засіли до ювилейної вечері разом з американськими представниками. Рівнож кожний член повинен підчас приготовання до 20-літнього ювилею приготовити також нових членів для Батька Союзу. — Уряд: П. Мороз, гол.; Й. Бербелицький, кас.; Н. Давискиба, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288., відбудуться в неділю 19. жовтня, в 1. годині пополудні. Уряд просить усіх членів, щоби явилися, бо є дуже важні справи. Рівнож виберемо комітет до відділової забави. — За уряд: Юрій Забвонський, предс.; Дмитро Мушастий, кас.; Андрій Данилюк, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться в вівторок, 21. жовтня, в год. 7:30 ввечір, при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих членів прийти та вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Василь Пилипів, пр.; М. Фединський, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

ВЕСТ САЙД НЮ ЙОРК. — Збори Тов. Свобода, від. 194., відбудуться в суботу, 18. жовтня, під ч. 455 Вест 42. вул. між 9. і 10. Евеню, в годині 8 ввечір, на першім поверсі. Приявність всіх членів конечна: є важні справи. На зборах відділу буде присутний організатор У. Н. Союзу. Проситься всіх членів конечно прибути. — М. Демянчук, предс.; С. Гнатишин, рек. секр.

АРҐЕНТИНА ЗВОЛІКАЄ З ВИДАЛЕННЯМ НІМЕЦЬКОГО АМБАСАДОРА

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Д-р Кастельо, заступник президента республики, скликав кабінет на нараду в справі „міжнародньої ситуації". Та ці, що сподівалися видалення німецького амбасадора Едмунда фон Термана, розчарувалися, бо кабінет не виніс такого рішення. Догадуються, що арґентинський уряд хоче уникнути такої драстичної акції, щоб Берлін добровільно відтягнув свого амбасадора.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170., відбудуться в неділю, 19. жовтня, в годині 6. вечером, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Кожний член і членниця повинні прийти на мітінг і заплатити свої вкладки до У. Н. Союзу і до Тов. Січи. Звертаємо увагу тим членам, що мають довг по кілька місяців до У. Н. Союзу, що коли вони в цім місяці не заплатять своїх залеглостей, то такі члени будуть суспендовані. — Т. Наконечний, фін. секр., 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 15. жовтня 1941. помер у Ню Йорку, Н. Й., довголітній член Тов. „Зоря", від. 69. У. Н. Союзу,

МИХАЙЛО БОБИК.

Тіло Пок. лежить в похороннім заведенню П. Яреми, 127 Іст 7. Стр.

Похорон відбудеться в пятницю, 17. жовтня, в 9. год. рано, з української катол. церкви в Брукляні, Н. Й.

Проситься всіх членів Тов. „Зоря" за присутність віддати останну прислугу Покійному.

Й. Забавчук, предс.
Й. Мартинець, кас.
М. Лиитей, секр.

УВАГА! ЧЛЕНИ „ДНІСТРА", ВІД. 361. У. Н. С.! УВАГА!

Отсим повідомляється Вас, що

ЗБОРИ

НАШОГО ВІДДІЛУ І ЗБІРКА ЧЛЕНСЬКИХ ВКЛАДОК

КОЖНОЇ СЕРЕДИ В ТИЖНІ

відбуватиметься так, як було до сих пор, в новій домівці, В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, 22 Іст 7. ВУЛ., в НЮ ЙОРКУ.

Кожний член обовязково має вирівнати свою вкладку до Товариства в короткім часі; в противнім разі буде суспендований після правил статуту Товариства.

Члени, котрі змінили своє помешкання, зволять повідомити рек. секр. Чорнюка про свою нову адресу для точної товариської переписки. 238,40

ЗА УРЯД ТОВ. „ДНІСТЕР":

Предс. **С. Ковальчук, 35 Dwight St.**, B'lyn, N. Y. Рек. секр. **Д. Чорнюк**, 76 E. 7th St. Фін. секр. **П. Кучма**, 95 E. 7th St. Касієр **Ів. Галичин**, 329 E. 5th St.

УВАГА! ПРОВІДЕНС, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА

:——:——: уряджує :——:——:

ПЕРШИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 18. ЖОВТНЯ (OCTOBER 18, 1941)

В САЛІ CAHILL HALL, 881 EDDY STREET.

Початок у год. 7:30 ввечір. Вступ 50 ц.

За добру й веселу забаву ручить — **Комітет.**

ПОСВЯЧЕННЯ ДЗВОНА

В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ СВ. ПЕТРА І ПАВЛА в ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО,

:——::——: відбудеться :——::——:

В НЕДІЛЮ, 19. ЖОВТНЯ (OCTOBER 19, 1941)

За благословенням **Впреосвященого Архиепископа Іоанна**, посвячення довершить **Впреп. о. Лев Весоловський** з Ню Йорку при співучасти дооколичних священиків.

Порядок Свята: **Соборна Служба Божа у год. 10. рано; Посвячення дзвона у год. 12.** По посвяченні **величавий бенкет**, на котрому будуть місцеві і позамісцеві гості. По бенкеті відбудеться **забава з танцями** до пізної ночі.

На це торжество запрошує місцеві Організації й сусідні Парохії — **Церковний Комітет.**

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

БИЗНЕСИ НА ПРОДАЖ

НА ПРОДАЖ Бучерня-Ґросерня-Делікатесен — великий електричний рефреджерейтор, корнеровий склеп, 3 кімнати, низький рент, торг $500 тижнево. Ціна $1.750 для скорого купця. Замкнено в неділі і свята. Зголоситися до: 234-40

J. TANSKI
17 St. Marks Place, New York City.
Tel.: GR. 3-2223

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ Й БУЧЕРНЯ. Великий „стак". Тижневого торгу $500 і більше. Дуже добра околиця. Продається по причині слабого здоровля. Ціна умірковання. Голоситись до:

MICHAEL YAKIWCHUK,
881 Stratford Ave., Bridgeport, Conn.
Phone: 5-2708.

ДО ВИНАЙМУ: 3 кімнати, огнетривалий будинок, парове огріття, рент $20—$25. 238-40

34 E. 7th ST. (межи 2 і 3 Еве.)
New York City.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

Мені вдалося видумати НОВУ МАШИНУ. Щоб почати її виріб і продаж, пошукую людей з капіталом, охочих зачати корпоративний бизнес. Зголошення, по українськи, зо залученою фотографією, слати на адресу: 239-42

GEORGE HRYCIW,
Y. M. C. A. Passaic, N. J.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОРУЮТЬ ЧЕРЕЗ ХОЛОД.

Я знаю, що між українцями є немало таких, що занепадають на здоровлю й терплять через зимові холодні місяці. Багатьом з них помогло би тепле підсоння. Для таких людей найкраще підсоння в стейті Флориді, де тепло через цілу зиму. В це й я колись не вірив, поки самий не переконався. Нині я можу говорити про це з власної практики. Хто хоче довідатися про можливости поратування здоровля в теплій Флориді, най напише до мене, а я йому радо подам усякі інформації. Прошу писати: **М. Максимович, R. 3, Box 940, Miami, Fla.** Адреса до хати: **22-25 N. W. 82 St., Miami, Fla.** Phone: 7-4170—

Даром пробка зілля

МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небувала нагода для всіх, що терплять на недомагання шлунка й випробували коштовні ліки й зела, а не найшли полекші. Тим усім поручаємо спробувати даром Зела Милертон, котрих не запарюється ні вариться, а споживається в натуральній формі. По вжитті *прібки* переконаєтеся, як скуточно ділають в недомаганнях таких, як кваси шлунка, ґази, нестравність, запір, брак апетиту, біль голови й інші недомагання, котрі походять зо злого травлення. Щоби переконатися, пишіть по пробку.

Спеціяльна Оферта
по знижених цінах.

[ ] $1.00 за 1 коробку Мілертону
[ ] $1.50 за 2 коробки Мілертону
[ ] $2.00 за 3 коробки Мілертону

Питайте за зіллям Мілертон у вашій сусідній аптиці, а як там його не мають, то пишіть до:

J. S. MILLER, Inc., Dept. U.,
P. O. BOX 628, NEWARK, N. J.

Single package not sent COD. Small postage stamps acceptable. Ці ціни важні лише при замовленні просто з головного офісу.

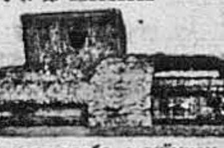

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цею прегарною металевою труною, двома автами, караваном, бальсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. **$295.00**

Все, чого треба, з вийнятком одіння й належитостей за церковну відправу й цвинтар.

S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Ambey 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150.
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

НАСТУП НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК НА РОСІЮ.

ТАРЗАН, ч. 423. Ризиковна нагода.

Тому, що Тарзан не міг чути його крику, Том мусів знайти інший спосіб, як повідомити про свою небезпеку і закликати допомогу.

Він рішився на відважний, але розпучливий крок. Стиснений в сильних обіймах малпи, Том потягнув її та разом з нею впав на землю.

На цілє щастя, коли вони так летіли долів, малпа впала своїм тілом на тверду землю та потовклася. З того скористав хлопець та вирвавшися з її рамен, почав утікати.

Тимчасом другий напасник, вхопивши Тарзелю за голову, почав тиснути взад, щоб запустити свої хижацькі пазурі в її горло.